

Utbildningsinspektion i Mellanhedens rektorsområde, grundskola F-9

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen inriktas mot sex områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sex områdena, som granskas utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Kunskaper, utveckling och lärande

Verksamheten:

2. Arbetsmiljö och delaktighet
3. Pedagogisk verksamhet och undervisning
4. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

5. Tillgång till utbildning och omsorg
6. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kunskapsbedömningen och betygssättningen, kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning och stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och övriga författningar. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut, riktat till huvudmannen, angående förbättrings- och kritikområden.

Genomförandet av inspektionen i stadsdel Västra Innerstaden, rektorsområde Mellanheden

Skolverket sände den 1 november 2004 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Mellanhedens rektorsområde har bestått av undervisningsråden Helena Plantin, Per Ingvar de la Motte, Cecilia Hanö och Jan V. Nilsson. Besök i Mellanhedens rektorsområde inleddes den 8 februari 2005 och avslutades den 10 februari 2005.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Stadsdel Västra Innerstaden, rektorsområde Mellanheden, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Stadsdel Västra Innerstaden, rektorsområde Mellanheden, genomfördes formella intervjuer med skolledningen samt företrädare för personal, elever och föräldrar. Lektioner besöktes. Inspektörerna deltog i möte med Trygghetsrådet. Under besöket fördes också informella samtal med elever och personal.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Stadsdel Västra Innerstaden, rektorsområde Mellanheden	Antal barn/elever
Förskoleverksamhet	103
Skolbarnsomsorg	203
Förskoleklass	60
Grundskola	905

Utbildningen vid skolorna omfattar förskoleklass och grundskola årskurserna 1–9. I anslutning till Mellanhedsskolan finns förskolorna Gyllebo och Glimmingehus samt fritidshem för barn upp till 10 år. Skolbarnsomsorg för barn mellan 10-12 år bedrivs i Friluftsförbundets regi.

Skolornas rektor har ett kommunövergripande ansvar för Sjukhusskolan, i samarbete med Universitetssjukhuset MAS. Sjukhusskolan behandlas inte i denna rapport, och kommer att inspekteras i särskild ordning.

På Mellanhedsskolan arbetar elever och pedagogisk personal i tre arbetslag årskurs F–3 och tre arbetslag årskurs 4–6. I arbetslagen ingår lärare, fritidspeda-

goger, förskollärare och barnskötare. Klasserna är åldershomogena, men barnen arbetar tidvis i åldersblandade grupper. På Slottsstadens skola arbetar elever och pedagogisk personal i sex arbetslag med tre eller fyra klasser i årskurs 7–9.

Flertalet elever bor i närheten av skolorna, de flesta i villaområdena Mellanheden och Fridhem. Från årskurs 7 skall Slottsstadens skola utöver Mellanhedsskolans elever även ta emot elever från Fridhemsskolan och Ribersborgskolan i samma stadsdel. Det finns elever från andra stadsdelar på skolorna. Andelen elever med utländsk bakgrund är ca 13 procent. På Slottsstadens skola finns en särskild undervisningsgrupp årskurs 7–9 för elever i behov av särskilt stöd.

De båda skolorna är byggda på 1950-talet. Slottsstadens skola har renoverats under 2000-talet.

Bedömning

1. Kunskaper, utveckling och lärande

Vid inspektörernas besök visade eleverna på båda skolorna mycket god förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Arbetsron, den goda samtalstonen i klassrummen, ansvarstagande och fokusering på arbetsuppgifterna var påtaglig på båda skolorna. Enligt intervjuade lärare på Slottsstadens skola är studiemotivation och disciplin en självklarhet, och hänsynstagande och förmåga till självständighet och arbete i olika konstellationer mycket god. Båda skolorna upplever att eleverna har en lust att lära, och elevernas läslust har utvecklats genom medvetna satsningar på läsning av skönlitteratur.

Stämningen mellan elever och mellan elever och vuxna upplevs av elever och personal vara god på båda skolorna. Några elever på Slottsstadens skola uttrycker dock olust över att vissa lärare tar upp provresultat och frånvarorsaker öppet inför klasskamraterna. På Mellanhedsskolan är mobbning enligt elever och personal mycket sällsynt. Skolledning, personal och föräldrar på Slottsstadens skola upplever att förhållningssätt och klimat på skolan har förbättrats under de senaste åren, vilket förklaras med att skolan aktivt arbetat med värdegrundsfrågorna, t.ex. genom förbättrad introduktion av elever i årskurs 7. Fysisk mobbning är mycket sällsynt, medan verbal mobbning och utfrysning kan förekomma, mest uttalat bland flickorna. Det finns enligt elever och personal ett socialt tryck när det gäller klädval och uppförande. Kamrattstödssystemet bidrar dock till att fånga upp sådan problematik (se avsnitt 2). Båda skolorna, och föräldrar, har däremot uppmärksammat ett växande problem med att elever i allt högre grad kränker varandra utanför skoltid i samband med ”chattande” på Internet eller via SMS, och ytterligare uppmärksamhet kan behöva ägnas åt detta. Andelen elever med annan kulturell bakgrund är låg på båda skolorna, och enligt personalen är det svårt att uttala sig om i vilken mån eleverna utvecklar tolerans mot ”olikheter”.

Stadsdelen har beslutat införa individuella utvecklingsplaner/studieplaner för att kunna följa progressionen i elevernas sociala och kunskapsmässiga utveckling. Arbetet med planerna var vid inspektionstillfället i ett inledningsskede.

Mellanhedsskolans personal upplever att deras elever når goda resultat, och att i princip samtliga elever har förutsättningar att nå målen för betyget Godkänd i

årskurs 9. Av de elever som inte uppnått målen på de nationella proven för skolår 5, bedöms flertalet vara på god väg. Enligt lärarna når eleverna goda resultat även på diagnostiska prov i årskurs 2. I arbetslagen förs diskussioner om elevers progression i olika ämnen utifrån såväl kunskapsmål som motorisk och social utveckling.

Tabell 1 Resultat nationella prov skolår 5 Mellanhedsskolan

Nationella prov skolår 5	Andel godkända elever 2003	Andel godkända elever 2004
Svenska	93 %	92 %
Matematik	93 %	85 %
Engelska	99 %	95 %

På Slottsstadens skola når en stor andel elever målen i ämnena svenska, engelska och matematik, och blir därmed behöriga till gymnasiet. Inspektörerna konstaterar att det är en relativt stor skillnad mellan denna siffra och andelen elever som når målen i samtliga ämnen. Enligt Skolverkets s.k. SALSA-verktyg (Skolverkets Arbetsverktyg för Lokala Sambandsanalyser) uppvisar skolan ett resultat som ligger under modellberäknat värde, med hänsyn tagen till föräldrars utbildningsbakgrund, andelen pojkar och andelen elever med utländsk bakgrund. Den relativt stora andelen elever som saknar betyg förklaras av skolan bland annat med att det finns 22 elever med anpassad studiegång som oftast inte läser NO-ämnena, och med att lärarna sätter rättvisa betyg. Några lärare anser att elevernas förkunskaper har försämrats, och att kraven måste sänkas när eleverna börjar årskurs 7. Angående NO-undervisningen i rektorsområdet, se avsnitt 3.

Tabell 2 Betygsresultat Slottsstadens skola

	Slottsstaden 2002/03	Riket 2002/03	Slottsstaden 2003/04	Riket 2003/04
Andel elever (%) i årskurs 9 som ej uppnått målen i ett eller flera ämnen	22	24	25	25
Andel elever (%) som är behöriga till gymnasieskola	95	90	99	89
Genomsnittligt meritvärde (poäng)	220	205	216	207

Tabell 3 Resultat nationella prov skolår 9 läsåret 2003/04 Slottsstadens skola

	IG	G	VG	MVG
Svenska	5 %	50 %	35 %	9 %
Matematik	11 %	33 %	42 %	11 %
Engelska	10 %	29 %	45 %	15 %

Vid kontroll av betygskatalogerna för läsåret 2003/04 finner inspektörerna att betyget MVG förekommer oftare i avgångsbetyget i årskurs 9 än under tidigare terminer, och enligt lärarna är man återhållsam med betyget MVG. Andelen elever som når de högsta betygen är ca 10 procent, vilket enligt inspektörerna är förvånande mot bakgrund av elevernas ofta goda förutsättningar och den uppenbara studiemotivation som kännetecknar skolan. Det finns dock en god överensstämmelse mellan resultaten på de nationella proven och betygen i svenska, engelska och matematik.

Enligt inspektörernas bedömning finns det goda förutsättningar för utveckling och lärande på skolorna, bland annat genom utbildade lärare med ämnesutbildning och specialpedagogisk utbildning, möjligheter till flexibla gruppindelningar, tillgång till stöd och tidsenlig utrustning. Inspektörerna bedömer att måluppfyllelsen bör analyseras ytterligare i samtliga ämnen. Tid bör avsättas för pedagogiska diskussioner om måluppfyllelse, kunskapssyn och lärande. I detta sammanhang kan det finnas skäl att diskutera t.ex. olika vägar för att nå målen och i vilken mån eleverna har möjlighet att utveckla de högre kunskapskvaliteter som skall ligga till grund för betyget MVG.

Betygskriterierna finns på skolans webbplats, och lärarna går igenom dessa och kursplanemålen bland annat vid utvecklingsamtalen. Elevers och föräldrars kännedom om målen för utbildningen och betygskriterierna varierar dock på båda skolorna, och bör enligt inspektörernas bedömning ytterligare förbättras.

På Mellanhedsskolan anser personalen att skolans arbetsätt utvecklar elevernas förmåga till ansvarstagande, och elevernas inflytande ökar med stigande ålder och mognad. Eleverna tar ansvar bland annat genom att vara hjälpredor i skolbiblioteket, och de deltar i inköp av böcker och läromedel, vilket är mycket uppskattat. Eleverna på Slottsstadens visar i samtal med inspektörerna god förmåga att argumentera och uttrycka en vilja att påverka verksamheten. De tar i ansvar för sitt lärande i det dagliga skolarbetet, och för verksamheten i övrigt genom t.ex. rådsverksamhet och kamratstödjarverksamhet.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att eleverna utvecklar förmåga att arbeta såväl självständigt som med andra, och arbetsron är påtaglig. Måluppfyllelsen i ämnena svenska, matematik och engelska är god, men elevernas måluppfyllelse i samtliga ämnen bör analyseras ytterligare. Kunskapssyn och lärande bör diskuteras och analyseras i området. Elevernas kännedom om målen för utbildningen bör förbättras.

2. Arbetsmiljö och delaktighet

I rektorsområde Mellanheden bedrivs ett aktivt arbete mot kränkande behandling. På båda skolorna finns kamratstödjare bland eleverna. Båda skolorna arbetar aktivt med gruppbildning. På Mellanhedsskolan genomförs bl.a. ”kompissamtal” och andra kamratstödjande övningar regelbundet. På Slottsstadens skola görs värderingsövningar och aktiviteter för att stärka elevernas gemenskap och trygghet i de nya klasserna i årskurs 7, som sätts samman av elever från olika skolor. I detta arbete är Kulturkopplingen (se avsnitt 3) en viktig resurs. Ytterligare satsningar planeras. Trygghetsrådet på Slottsstadens skola arbetar förebyggande mot mobbning och är ett komplement till kamratstödjarna. I rådet ingår kurator och skolsköterska, lärar- och elevrepresentanter. På skolorna

finns en väl uppbyggd organisation för det förebyggande arbetet och tydliga rutiner för ett snabbt agerande vid fall av kränkande behandling och misstänkt mobbning, som även innefattar rutiner om vuxen kränker elev. En modifierad form av den s.k. Farsta-modellen tillämpas vid fall av misstänkt mobbning, där kontakt tas med föräldrar i ett tidigt skede.

Klassråd och elevråd förekommer regelbundet på båda skolorna. Utöver formella mötesformer förekommer på Mellanhedsskolan ett arbete för att få barnen delaktiga också i val av böcker och läromedel och hur undervisningen organiseras. Vissa klasser har arbetschema, och eleverna kan välja att arbeta med olika arbetsuppgifter utifrån egna uppsatta mål. I samband med t.ex. temaarbeten söker lärarna ta tillvara elevernas förslag. Formerna för elevens val på Mellanhedsskolan var vid inspektionstillfället föremål för en översyn, efter att eleverna framfört synpunkter på upplägget. Elevrådet är involverat i detta översynsarbete. På Slottsstadens skola deltar eleverna i planering av arbetet tillsammans med läraren i varierande utsträckning. De upplever att de kan påverka t.ex. undervisningens uppläggning och redovisningsformer i samband med de regelbundna utvärderingar som genomförs i vissa ämnen. Några lärare utgör ”spjutspetsar” och strävar efter att göra eleverna mera delaktiga, men många elever tycker ofta att det är bekvämt att läraren bestämmer.

Intervjuade elever på båda skolorna upplever att möjligheterna till inflytande och delaktighet är beroende av vilken lärare man har, och skolorna bedömer själva att elevernas inflytande över undervisningen behöver utvecklas. Enligt skolledningen finns en strävan att utveckla en större lyhördhet för elevernas önskemål och synpunkter. Ett antal lärare och elever har arbetat med inflytandefrågor i skolans Elevinflytandegrupp, och skolan har också deltagit i ett projekt kring elevers inflytande i samarbete med Lärarhögskolan. Elevinflytandegruppen har bl.a varit med och utformat ett antal enkäter. Utvärderingar genomförs med eleverna varje år, och vissa lärare genomför mer regelbundna utvärderingar efter ett arbetsområde eller efter ett lektionspass, vilket är ett sätt för eleverna att påverka undervisningen.

Båda skolorna upplever att föräldrarna är engagerade och intresserade i skolarbetet, och strävar efter en god information mellan skola och hem. Det finns föräldraråd på båda skolorna. Skolledningen träffar representanter från samtliga klasser två gånger per termin på respektive skola. Föräldrar på Slottsstadens skola anser att såväl informationen om elevernas sociala utveckling som informationen om mål och betygskriterier bör förbättras i samband med utvecklingssamtalen.

På Mellanhedsskolan är många elever mycket aktiva och ”uppbokade” på fritiden, och skolans hälsofrämjande arbete har därför hittills inriktats på att främja spontan lek och rörelse på t.ex. rasterna. I vissa klasser genomförs morgonpromenader. I årskurserna 7–9 används aktivitetsdagar och friluftsdagar till hälsofrämjande arbete. Mot bakgrund av att många elever har höga krav på sig själva och lever ett aktivt liv, delar inspektörerna personalens bedömning om värdet i den spontana leken och rörelsen. Det hälsofrämjande arbetet bör dock utvecklas ytterligare på båda skolorna för att ge eleverna förutsättningar till daglig fysisk aktivitet.

Skolsköterska och kurator arbetar förebyggande med lärarna kring t.ex. samlevnad och ANT-arbete, och deltar aktivt bl.a. i Trygghetsrådets arbete på Slottsstadens skola.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolornas arbete mot kränkande behandling är aktivt, och det finns en tydlig strävan att utveckla det förebyggande arbetet ytterligare. Utvecklingsarbetet med att öka elevernas inflytande över undervisningen bör fortsätta, så det att elevernas inflytande inte bli avhängigt den enskilde läraren. Det hälsofrämjande arbetet bör utvecklas för att ge eleverna förutsättningar till daglig fysisk aktivitet.

3. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Varje arbetslag bildar en egen avdelning inom Mellanhedsskolans skolbarnsomsorg. Klasserna hålls samman två och två för att grupperna inte skall bli för stora. Skolan och fritidshemmet sambrukar lokaler, och pedagogerna som har ansvar för fritidshemstiden samverkar med lärarna under skoldagen. Detta möjliggör fortsatt arbete inom det aktuella temat på eftermiddagarna. Barnen har också möjlighet att välja olika aktiviteter och lek i dessa lokaler. Idrottssalen och ateljén är också tillgänglig för barngrupperna. Barnen erbjuds mycket utevistelse med fri lek, organiserad lek eller bollspel. De vistas antingen på den lekvänliga skolgården, ute i Mellanhedsparken eller beger sig på utflykt till något mål lite längre bort, då mellanmålet får följa med.

Skolorna har satsat på språkutveckling och läsning, och alla elever har läsutvecklingsschema (LUS). Enligt områdets informationsbroschyr strävar Mellanhedsskolan efter pedagogisk mångfald och att låta eleverna uttrycka sig i olika former, som t.ex. musik, bild, drama och slöjd. Slottsstadens skola strävar bl.a. efter undervisning i mindre grupper i så stor omfattning som möjligt. I stadsdelen finns Kulturkopplingen, en resursenhet bestående av pedagoger inom berättarkonst, drama, bild, rörelse, språkskapande och musik, som samverkar med lärarna i undervisningen. Kulturkopplingen upplevs av personalen som en viktig tillgång, som utnyttjas allt flitigare.

Vid inspektörernas besök på Mellanhedsskolan sågs prov på varierade arbetssätt och uttrycksformer. Elever och personal arbetar regelbundet tematiskt och ämnesövergripande för att väcka elevernas nyfikenhet och lust att lära. Slottsstadens skola har infört s.k. aktivitetsdagar fem gånger per läsår för schemabrytande aktiviteter. I övrigt är ämnesövergripande arbete mycket sällsynt förekommande. Vid inspektörernas besök pågick dock ett samarbete mellan ämnena musik och bild, där eleverna arbetade med att göra en musikvideo. Inspektörerna såg under besöken i viss mån prov på varierade arbetssätt. Eleverna beskriver undervisningen som i hög grad läroboksstyrd och styrd av läxor och prov. Inspektörerna bedömer att skolan har goda förutsättningar att utveckla lärandesituationerna ytterligare. Även utrymmet för skapande, tematiskt och ämnesövergripande arbete, studiebesök m.m, i syfte att främja elevernas lärande och för att skapa sammanhang, helheter och utmaningar för eleverna bör utvecklas.

Kännedom om målen är en förutsättning för att eleverna tillsammans med läraren skall kunna planera undervisningen. På båda skolorna har kursplanernas uppnåendemål bearbetats och ”brutits ner”, men dessa bearbetningar behöver enligt lärarna ses över, och elevernas kunskaper om målen för utbildningen

förbättras. I detta arbete kan enligt inspektörernas bedömning även strävansmålen uppmärksammas.

På Slottsstadens skola finns en stark vilja hos både elever och föräldrar att nå goda och höga resultat. Enligt lärarna händer det att föräldrar lägger sig i betygssättningen. Intervjuade elever och föräldrar ger uttryck för att en jakt på höga betyg präglar skolan, och att betyget Godkänd ibland ses som ett misslyckande. Intervjuade lärare anser att de många studiemotiverade och högpressterande eleverna gör det svårt för långsammare och svagare elever att känna tillfredsställelse i sitt skolarbete. För att minska betygshets och provfixering har vissa arbetslag börjat använda andra utvärderingsmetoder än prov, men skolan bedömer själv att detta är något som måste utvecklas ytterligare.

På skolan förs fortlöpande diskussioner om likvärdig bedömning och betygssättning. Som ett led i att stärka pedagogerna i bedömningsfrågor och för att bli tydligare i informationen till elever och föräldrar, t.ex. vid utvecklingssamtal, har skolan satsat på kompetensutveckling kring bedömning, betygssättning och inläring. Hösten 2005 kommer en kurs med inriktning på bedömning att startas inom rektorsområdet. Skolan har också ett samarbete med gymnasieskolorna och flera grundskolor i Malmö där lärare och ledningspersonal träffas för att diskutera mål, metoder och betygssättning i svenska, matematik och engelska. Inspektörerna bedömer att det finns ett pågående kvalitetsarbete för att garantera likvärdighet i bedömning och betygssättning, som kan utvecklas ytterligare.

Intervjuad personal på såväl Slottsstadens skola som på de avlämnande F–6-skolorna i stadsdelen anser att samarbetet och samsynen mellan skolorna behöver utvecklas. Personal på Mellanhedsskolan och stadsdelens två övriga F–6-skolor (Ribersborgsskolan och Fridhemsskolan) ger uttryck för en viss press från Slottsstadens skola att ”leverera” elever med goda ämneskunskaper, och detta styr i viss utsträckning undervisningen på dessa skolor. Visst samarbete har påbörjats när det gäller Läsutvecklingsschema (LUS) och matematik. Ett samarbete har också inletts för att skapa bättre kontakt mellan skolorna och skapa en samsyn kring kunskapsmålen.

Stadsdelen har beslutat att införa individuella utvecklingsplaner/studieplaner som följer eleven för att göra progressionen i elevernas lärande tydligare. Inspektörerna bedömer att de stadsdelsövergripande insatserna bör utvecklas ytterligare i ett F–9-perspektiv, för att utveckla undervisningen, för att få en större samsyn kring kunskapsmålen och för en förbättrad resultatuppföljning mellan avlämnande och mottagande skolor.

Individuellt anpassade läxor förekommer sällan på någon av skolorna. På Slottsstadens skola förutsätts elever ofta i förväg läsa in nya arbetsområden, och i samtal med inspektörerna säger bland annat svagpresterande elever att detta är mycket svårt för dem. Några elever ger uttryck för att det är pinsamt att visa att man behöver hjälp, och ber därför inte om det. Enligt inspektörernas bedömning bör individanpassningen förbättras, och elevernas arbetsbörda ses över.

På Mellanhedsskolan testar specialpedagogerna alla barn i förskoleklassen avseende språkutveckling. Under skoltiden genomförs olika diagnoser och tester tillsammans med LUS-schemat. Personalen anser att stödbehov upptäcks i ett tidigt skede och att adekvata insatser kan sättas in. Det finns möjlighet att göra

flexibla grupperingar och t.ex. skapa mindre grupper för elever i behov av stöd. Specialpedagogerna arbetar i klasserna, med mindre grupper av elever och individuellt vid behov. De arbetar även konsultativt med handledning av lärare.

På Slottsstadens skola är specialpedagogerna schemalagda med ämneslärarna under lektionerna i svenska, matematik och engelska för att möjliggöra nivågruppering, men övrigt samarbete tillsammans med ämneslärarna under lektionstid är ovanligt. Elever i behov av stöd går oftast ifrån sina lektioner för att få stöd av specialpedagogen, eller undervisas i särskild undervisningsgrupp med anpassad studiegång (se nedan). Eleverna deltar då i klassens ordinarie undervisning i de praktisk-estetiska ämnena. Specialpedagogerna utnyttjas inte konsultativt av övriga lärare. Specialpedagogerna är däremot ofta delaktiga i upprättande av åtgärdsprogram tillsammans med övriga lärare.

Inspektörerna har inför inspektionen tagit del av tydliga, konkreta och väl utarbetade åtgärdsprogram för elever i behov av stöd från de båda skolorna. Dessa utarbetas av läraren, av lärare och specialpedagog tillsammans eller av specialpedagog, beroende på elevens svårigheter. Personalen på båda skolorna anser att det finns goda möjligheter att ge stöd till elever. De åtgärdsprogram som inspektörerna tagit del av är föredömligt tydliga och strukturerade, och tar ett samlat grepp kring elevens skolsituation när stöd behövs i flera ämnen.

På Mellanhedsskolan är undervisningen i NO och teknik enligt personal och skolledning ett utvecklingsområde. Undervisning i ämnena har bedrivits sporadiskt, beroende på vilken lärare eleverna har. På skolan finns mellanstadielärare med ämneskompetens, men ingen 1–7- eller 4–9-lärare med ma/no-inriktning i sin utbildning.

På Slottsstadens skola saknar en relativt hög andel elever betyg i ett eller flera av de naturorienterande ämnena. Intervjuade lärare anser att den höga abstraktionsnivån i dessa ämnen gör att många elever inte klarar av studierna. 22 elever på skolan har anpassad studiegång, och läser inte ett eller flera av NO-ämnena. Sju av dessa elever går i den särskilda undervisningsgruppen, där eleverna får stöd i NO-ämnena. Under innevarande läsår har skolan infört "bas-NO" för eleverna i den särskilda undervisningsgruppen, i syfte att låta eleverna prova på och väcka elevernas intresse för ämnena. Arbetssätt och innehåll har anpassats för eleverna, bl.a. med fler laborativa inslag och studiebesök, och detta har upplevs positivt av såväl lärare som elever. I samband med den s.k. "LUS-ningen", som görs gemensamt i arbetslaget, har även ämneslärare i andra ämnen än svenska i sina arbetslag börjat reflektera kring vilken betydelse svårigheter att läsa lärobokstexter har för elevernas förståelse och motivation för ämnena.

Inspektörerna bedömer att samarbetet mellan lärarna på Mellanhedsskolan, övriga avlämnande skolor och Slottsstadens skola bör stärkas för att öka måluppfyllelsen i NO-ämnena. Erfarenheterna från t.ex. "bas-NO" och de påbörjade LUS-diskussionerna bör tas tillvara för att undvika att elever slentrianmässigt tas bort från undervisning i vissa ämnen, och för att stimulera till pedagogiska diskussioner mellan lärare om kunskapsmålen, om olika vägar att nå målen, och om hur fler elever skall kunna nå målen i olika ämnen (se även avsnitt 1). I detta arbete skulle också ett utökat utrymme för specialpedagogisk handledning kunna diskuteras.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att lärare och elever på Mellanhedsskolan arbetar på olika sätt och med olika uttrycksmedel. På Slottsstadens skola bör mer varierade arbetssätt utvecklas, i syfte att skapa sammanhang och helheter för eleverna. Det finns mycket goda möjligheter att tillgodose stödbehov på skolorna, men individanpassningen bör förbättras för vissa elever och arbetsbördan ses över.

Det finns ett pågående kvalitetsarbete kring bedömning och betygssättning på Slottsstadens skola. De stadsdelsövergripande insatserna i ett F–9-perspektiv bör utvecklas ytterligare för att öka måluppfyllelsen, för att få en större samsyn kring kunskapsmålen och för en förbättrad resultatuppföljning mellan avlämnande och mottagande skolor.

4. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Rektorn, som har förskolläraryrkesbakgrund, har arbetat som rektor i åtta år och har genomgått rektorsutbildning. De fem biträdande rektorerna har lärarbakgrund, och tre av dem har genomgått rektorsutbildning. Personalen upplever att organisation och beslutsgång är tydlig. Inspektörerna bedömer att rektorn genom sina biträdande rektorer är förtrogen med verksamheten och tar ett övergripande ansvar för det pedagogiska utvecklingsarbetet. Mot bakgrund av rektorns stora ansvarsområde, som omfattar förskoleverksamhet och två grundskolor med sammanlagt 1 000 barn och elever samt ansvaret för Sjukhuskolan, bedömer inspektörerna dock att det finns skäl för stadsdelen att vara observant på att rektorn ges förutsättningar att hålla sig förtrogen med verksamheten och utöva och driva ett pedagogiskt ledarskap.

Rektorn styr det pedagogiska utvecklingsarbetet bland annat genom de två skolutvecklingsgrupperna i skolområdet. Utgångspunkten i grupperna har varit skolutvecklingsavtalet (ÖLA). Grupperna har arbetat med bl.a utveckling av arbetslagen, kompetensutveckling, elevinflytande, åtgärdsprogram, utvecklingsamtal, individuella studieplaner, arbetsmiljö, betyg/bedömning, språkutveckling, introduktion av nyanställda och organisation. Enligt skolledningen finns mycket ”nytänk” i grupperna, man ser möjligheter och vågar pröva nya arbetssätt och metoder. Exempel på utvecklingsinsatser som enligt skolledningen har gett resultat är arbetet med åtgärdsprogram och arbetslag. Enligt rektorn är ett förbättrat elevinflytande, en jämnare arbetsbörda för eleverna och arbetslagens roll i utvecklingsarbetet viktiga utvecklingsområden. På Mellanhedsskolan har skolledningen också arbetat med att stärka fritidspedagogernas roll.

Enligt skolledningen finns en stor frihet för skolorna att själva kunna sätta egna mål för verksamheten, under förutsättning att de inte strider mot de nationella och kommunövergripande målen. Elever och föräldrar har inte aktivt deltagit i framtagandet av skolornas arbetsplaner, och inspektörerna bedömer att deras möjligheter till inflytande över arbetsplanen kan stärkas. Elever och föräldrar är dock involverade i kvalitetsarbetet genom enkätundersökningar som ligger till grund för kvalitetsredovisningen.

Kvalitetsredovisningen följer Malmö kommuns direktiv, och bygger på i hög grad på personalens utvärderingar. Kvalitetsredovisningen hänvisar till nationella mål, mål i Malmö kommuns skolplan samt till mål i Västra Innerstadens Barn- och ungdomsplan. Tyngdpunkten ligger på beskrivningar av arbetssätt

och arbetets innehåll. I det fortsatta arbetet med kvalitetsredovisningen kan utrymmet för analys av måluppfyllelse utifrån de nationella målen utvecklas ytterligare.

Slottsstadens skola har tagit fram en handlingsplan för hur skolan skall hantera situationer då elever inte kommer till skolan. Beslut om anpassad studiegång och särskild undervisningsgrupp fattas i enlighet med grundskoleförordningen.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna skolorna har en fungerande ledning och en tydlig uppdelning av ansvar och arbetsuppgifter inom ledningsgruppen. Det pågår ett systematiskt arbete för att utveckla verksamheten ytterligare. I det fortsatta arbetet med kvalitetsredovisningen kan utrymmet för analys av måluppfyllelse utifrån de nationella målen utvecklas ytterligare. Elevers och föräldrars möjlighet till delaktighet vid framtagandet av arbetsplanen bör stärkas.

5. Tillgång till utbildning och omsorg

Skolorna har informativa webbplatser med information om bland annat stadsdelens verksamhetsplan, kvalitetsredovisning, kamratstödjarverksamheten, betygskriterier samt ett stort urval länkar. På Mellanhedsskolan får hemmen dessutom regelbunden skriftlig information. Som framgår av bl.a. avsnitt 1, är dock elevers och föräldrars kännedom om målen ett utvecklingsområde.

På Mellanhedsskolan anordnas skolbarnsomsorg för 10-12-åringar i Friluftsförbundets regi i form av eftermiddagsomsorg och tillsyn under lov. Inspektörerna bedömer att informationen till föräldrar om möjlighet till morgonomsorg vid behov för 10-12-åringar är ett förbättringsområde.

Elevers val förekommer inte regelbundet på Mellanhedsskolan, men periodvis kan eleverna välja mellan ett antal olika ämnen och aktiviteter. Hösten 2004 har elevers val i årskurs 3–6 bedrivits i form av en veckas temastudier kring OS och ett land. Formerna för elevers val var vid inspektionstillfället föremål för en översyn, efter att eleverna framfört synpunkter på upplägget. Elevrådet är involverat i detta översynsarbete. På Slottsstadens skola har en del av tiden för elevers val ersatts av tid för läsprojekt och tid för Eget arbete 50 minuter per vecka. Under Eget arbete-tid ges i princip möjlighet för elever att fördjupa sig i olika ämnesområden, genom att ett antal lärare är disponibla i sina klassrum, men tiden uppfattas enligt både lärare, elever och föräldrar som ren läxläsningstid, företrädesvis under klassföreståndarens ledning. Inspektörerna bedömer att syftet med elevers val bör tydliggöras för eleverna på båda skolorna, och elevernas reella valmöjligheter till såväl fördjupning och breddning stärkas, i enlighet med lagstiftarens intentioner med elevers val. I detta arbete kan även behov av läxhjälp uppmärksammas.

Ämnet teknik förekommer på Mellanhedsskolan i varierande grad, beroende på vilken lärare eleven har. På Slottsstadens skola ingår ämnet i de laborativa delarna av fysik, kemi och biologi. Denna konstruktion är oklar för elever och föräldrar, som i samtal med inspektörerna inte kan redogöra för hur betyg sätts i ämnet. Inspektörerna bedömer att organisationen kring teknikämnet och informationen om ämnets innehåll, mål och betygskriterier bör förbättras på båda skolorna. Angående undervisningen i NO-ämnena, se avsnitt 3.

Inga elever deltar i undervisning i svenska som andraspråk, men beredskap finns genom utbildade lärare i ämnet. Modersmålsundervisning anordnas utanför skoltid på olika skolor i Malmö kommun.

En elev deltog vid inspektionen i särskild undervisning i Sjukhus skolans regi. Särskilda anpassningar har gjorts för elever med hörselnedsättning. För elever med läs- och skrivsvårigheter finns bland annat tillgång till olika tekniska hjälpmedel.

Stadsdelen har tagit fram ett tydligt policydokument om avgifter i stadsdelens skolor, som är känt av elever, föräldrar och personal. Eftersom policydokumentet inte välkomnas av alla berörda, kan det finnas skäl för huvudmannen att uppmärksamma att policyn efterlevs.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att informationen kring skolbarnsomsorgen bör förbättras när det gäller rätten till morgonomsorg vid behov för 10-12-åringar. Organisationen kring elevens val och teknik bör utvecklas på båda skolorna.

6. Resurser

I Mellanhedens rektorsområde är resurserna goda. På Mellanhedens skola består klasserna av ca 20 elever. Under flera arbetspass under veckan arbetar lärare, fritidspedagoger och förskollärare tillsammans med eleverna. På Slottsstadens skola består klasserna av 25-30 elever, men gruppdelningar görs i samtliga ämnen utom SO och idrott och hälsa. På de båda skolorna finns personal med utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak skall bedriva. Personalomsättningen är låg. På båda skolorna finns speciallärare/specialpedagoger knutna till arbetslagen. Kompetensutvecklingen utgår från verksamhetens behov. I samband med kompetensutveckling kan det enligt inspektörernas bedömning finnas skäl att uppmärksamma utvecklingsbehovet när det gäller NO-ämnena i området. Skolorna deltar i partnersamarbete med lärarutbildningen vid Malmö högskola.

Skolbiblioteken på skolorna är populära bland både elever och lärare. Biblioteken är bemannade under större delen av dagen och väl utrustade, med bl.a. uppkoppling mot Malmö stadsbibliotek. En särskild satsning har gjorts på utrustning för elever med läs- och skrivsvårigheter, t.ex. skönlitteratur och läromedel i talboksform och s.k. DAISY-spelare. I skolbiblioteket på Slottsstadens skola finns fyra arbetsplatser med datorer som eleverna kan disponera för sitt skolarbete. På skolan finns två bokningsbara datasalar som utnyttjas i olika ämnen. I klassrummen finns med några undantag inga datorer. På Mellanhedsskolan finns studieplatser i biblioteket, och datorer i klassrummen. Där finns också en välutrustad datasal som är bemannad med en halvtidstjänst.

Utrymmet för fri lek för barnen i skolbarnsomsorgen begränsas i viss mån genom att fritidsverksamheten är inrymd i klassrummen. På båda skolorna är de lokalmässiga förutsättningarna för att arbeta i mindre grupper begränsade. På Mellanhedsskolan utnyttjas korridorer och tomma klassrum när så är möjligt. Eleverna på Slottsstadens skola upplever att det går att hitta lösningar och arbeta i mindre grupper i klassrummet, i biblioteket eller i aulan. Enligt inspektörernas bedömning kan tillgängligheten till studieplatser ses över, som ett led i att

öka elevernas ansvarstagande för sitt eget lärande. Den stora och moderna aulan utnyttjas även i viss utsträckning av lärare och elever för t.ex. dramatiseringar. I anslutning till aulan och musiksalen finns för elevgrupper två nyinredda övningsrum, som uppskattas av både elever och personal. I skolans café, som är bemannat med fritidsledare under dagen, serveras frukost för en liten slant.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att det finns mycket goda förutsättningar för utveckling och lärande i området. Tillgängligheten till studieplatser och möjligheterna för elevernas att arbeta i mindre grupper kan behöva ses över.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna har i Mellanhedens rektorsområde mött en positiv miljö med ett gott arbetsklimat. Verksamheten är av god kvalitet, och elevernas lust att lära är påtaglig. På Mellanhedsskolan finns goda exempel på varierade arbetssätt och på hur elevers önskemål tas tillvara. Förutsättningarna för utveckling och lärande är mycket goda i rektorsområdet, och det finns goda möjligheter att tillgodosse stödbehov. Det pågår ett aktivt arbete för att skapa en god miljö för lärande och för att utveckla verksamheten ytterligare.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

Måluppfyllelsen i alla ämnen bör analyseras ytterligare. Arbetssätt och kunskapssyn bör diskuteras i rektorsområdet. På Slottsstadens skola bör utvecklas mer varierade arbetssätt i syfte att skapa sammanhang och helheter för eleverna. Samarbetet mellan Mellanhedsskolan och Slottsstadens skola och mellan de övriga skolorna i stadsdelen bör intensifieras för att förbättra måluppfyllelsen, samsynen kring kunskapsmålen och resultatuppföljningen mellan avlämnande och mottagande skolor. Elevernas möjligheter att nå målen för årskurs 5 i NO-ämnena och teknik på Mellanhedsskolan bör ses över.

Elevernas inflytande över undervisningen bör stärkas, och elevernas kännedom om målen förbättras. Organisation av elevens val bör förbättras, så att syftet med ämnet och elevernas valmöjligheter blir tydligare för eleverna. Organisation av teknikämnet bör förtydligas för eleverna på Slottsstadens skola. Individanpassningen för vissa elever bör förbättras och elevernas arbetsbörda bör ses över. Det hälsofrämjande arbetet bör utvecklas för att ge eleverna förutsättningar till daglig fysisk aktivitet.

Informationen kring skolbarnsomsorgen bör förbättras när det gäller rätten till morgonomsorg vid behov för 10-12-åringar.

Datum	Ort
2006-03-01	Lund

Helena Plantin

Per Ingvar de la Motte

Cecilia Hanö

Jan V. Nilsson